

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Disputationes Chirurgicæ Selectæ

Haller, Albrecht von

Lausannæ, MDCCLV.

VD18 90538889

Caput II. De vulgari suffusionem acu curandi ratione.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16577

que compositæ sunt. Qualemcumque vero suffusionum causam ponamus, facile erit, animo comprehendere, posse compositas ejusmodi cataractas nasci. Debet tamen longe frequentius accidere, ut aqueæ cataractæ, sive viscida fuerit, sive membranæ, crystallina superveniat, quam contra. Cum enim ab iisdem fontibus promanent ad crystallinam lentem pertinentes, atque in aqueum patentes humidorum rivuli, an poterit facile in his, tanquam majoribus, obstructio fieri, aut etiam viscidus humor per eos ferri, præterquam quod in humidorum per illos motu aliquid mutetur? Atque si in aqueo humore mucus ortus fuerit, qui, super velamento lentis, in membranæ speciem concreseat, quid quæso impediet, quominus idem in facie velamenti averfa fiat? Siquidem inter hanc quoque ac lentem aqueus aliquis humor est. Ex omnibus vero, quæ ab auctoribus recensita habentur, suffusionum exemplis, nullum est, quod ad hoc genus cataractæ referri queat, præter illud, quod *Morgagnus* habet, quodque cum *Alpago* medico examinavit †. Nullum prorsus invenio inter illa, quæ de cataractis membranæ aqueis paulo ante proposui. Videtur autem ejusmodi suffusio tum maxime nasci debere, ubi ictus, oculo illatus, in uvea inflammationem excitavit, quæ in suppurationem abiit. Qui enim ictus potest tantam in uvea mutationem facere, cur non is queat crystallinam lentem ita contundere, ut, vasculis obstructis, ipsa opaca fiat? Et hanc quidem suffusionem non difficile erit à reliquis distinguere, sive crystallina, ut fere debet fieri, post aqueam oriatur, sive hæc post illam. Cum enim aquea membranæ vix unquam totam pupillam tegat, crystallina poterit, vel oculum intuenso, dignosci, vel ex perfecta cæcitate dijudicari, qualem aquea membranæ vix facit. poterit tamen ita, ut, an vera crystallina sit, an membranæ, incerti maneamus.

CAPUT II.

De vulgari suffusionem acu curandi ratione.

§. I.

Vulgarem igitur suffusionem per acum curandi rationem exposituro, non nisi ea tangere constitutum est, quæ in ipsa curatione fiunt, non quæ præcedunt. Neque etiam seorsim de illis erroribus agam, quos ii committunt, qui non, nisi membranæ cataractas, admittunt, quas in aquei humoris posteriore camera collocant. Fuerunt enim à recentiorum plerisque, ac sigillatim à *Petito* medico sic patefacti, ut, quæ vere addi possint, non videam. Qui vero crystallinas tantum cataractas esse

† loc. cit. Epist. XVIII. n. 22. sqq.

volunt, aut saltem curare, sive eorum scripta considerem, sive ad ea animum attendam, quæ in ipsa curatione faciunt, nihilominus in punctio- nis loco, directione acus, cæterisque rebus admodum inconstantes sunt. Utque primum de loco punctio- nis dicam, quantum in eo determinando auctores inter se variant, potest facile ex eorum collatis inter se scriptis intelligi. *Brisseau* enim modo ad dimidium transversum digitum [a], modo ad duas lineas à cornea, cum *Alberto* [b], ponit [c]; *Heisterus* [d] medium fere inter corneam & angulum oculi externum esse vult, in quo conspirantem habet *Gortorium* [e]; ad straminis distantiam ab iride pun- gere oculum *Junckerus* [f] jubet, ad dimidiam lineam vel unam lineam à cornea *St. Yves* [g], atque *Sharpus* [h], ad dimidium crassitie cor- næ, monetæ Anglicæ, *Duddellus* [i], ne de aliis dicam. Quare si eadem in omnibus crystallinæ cataractæ sedes est, ut vere est, an mirum erit, habere illam curationem tam varium successum, & modo hæc, modo alia mala supervenire? Supervenire autem modo interiorum partium in- flammatio debet, & nova visus privatio, modo sanguinis in oculum ef- fusio, aut uvæ læsio, & pupillæ constrictio, si quis acum cum *St. Yves*, *Sharpio*, *Junckero*, & *Duddello*, ad lineæ unius, aut etiam minorem à cornea distantiam, in oculum demiserit. Est enim ibi corona ciliaris, cum numerosissimis vasis nervulisque, subjecta, quæ in eo circulo concu- runt, ut, si acus admodum oblique immittatur, debeat ex horum vul- nere stasis humorum & inflammatio oriri, si vero recta magis, sanguis in cameram aquei posteriorem effundi. Contra si oculus, secundum alio- rum præcepta, longius à cornea, ac, medio inter hujus ambitum & angulum externum oculi loco, perforatur, partim muscoli abducentis a- poneurosis lædi debet, quam si non vomitus [k], saltem dolor insignis atque inflammatio sequitur, partim vitrei humoris permultæ cellulæ des- truentur, quod fere turbidum ipsum reddere debet, atque lentem ita in vitreum deprimendi, ut lucis radios non intercipiat, difficultas non minima orietur.

§. II.

[a] loc. cit. p. 100.

[b] ibid. p. 185.

[c] p. 196.

[d] Institut. chir. Tom. I. p. 607.

[e] Chirurg. repurg. §. 1090.

[f] Conspect. chirurg. p. 642.

[g] loc. cit. p. 296.

[h] Operat. de chirurg. p. 310.

[i] loc. cit. p. 160. 175.

[k] Vomitus *Petitus* Mem. de l'Ac. 1726. p. 375. a læsione nervulorum ciliarium deducit, ad quos formandos aliquid conferat intercostalis ramulus. Si intercostalis ra- mulus vere ad oculum pertinet, indeque vomitus oritur, debet potius ex aponeuro- seos musculi læsione, ad quem par sextum totum pertinet, quam a nervorum cilia- rium, qui nunquam a pari sexto nervorum nascuntur.

§. II.

Alia incommoda ab acus directione proficiuntur, quam partim non omnes eandem esse volunt, partim ita describunt, ut, qui imitari velit, per quas partes debeat acum demittere, admodum incertum esse oportet. Et hoc quidem de *Antonio* [a] atque *Brisseau* [b], valet, qui acum præceperunt ita demittere, ut apex ad pupillam accedat, de *Junckero* [c], qui jubet recta oculum perforare, ne processus ciliares lædantur, de *Gortero* [d], cui perpendicularis directio placet, ut cuspis acus sub cornea adpareat, atque de *Heistero* [e], qui jubet acum ita imprimere, ut e regione medicæ suffusionis sit. Debet autem hæc ipsa incertitudo efficere, ut, quamvis *Heistero* [f] etiam momente, semper vitreus humor perforetur, sæpius tamen modo processus ciliares lædantur, ubi sulcis membranæ humoris vitrei inhærentes, ad lentis velamentum pertinent, modo hoc ipsum velamentum perforetur, ex quibus, quæ quantaque mala proficisci debeant, protenus declarabo.

§. III.

Ut igitur medentes in loco punctiois, & acus directione, determinanda ita variant, ut periculosa inde suffusionis curatio fiat, sic etiam de lentis depressione tam parum inter eosdem convenit, ut alii nullam omnino velamenti lentis rationem habeant, alii habeant quidem, sed ita, ut jubeant cum ipsa lente tollere. Utque primum de illis dicam, an credi possunt velamenti illius rationem habere ii, qui acum jubent ita demittere, ut sub cornea vel pupilla adpareat, aut, quod idem est, in camera aquei posteriore sit? Et hoc quidem, ne de veteribus dicam, facere præceperunt partim, partim quoque figuris expresserunt *Brisseau* [g], *Antonius* [h] *Albertus* apud *Brisseau* [i], *Junckerus* [k], *Heisterus* [l], *Gorterus* [m] aliique, ex quibus, quod miror, etiam *Ferrenus* [n] esse vide-

[a] Loc. cit. p. 178. 234.

[b] Loc. cit. p. 196.

[c] Loc. cit.

[d] Loc. cit.

[e] Loc. cit.

[f] Apolog. p. 255. Vindic. p. 75.

[g] Loc. cit. p. 196. vid. Tab. II. fig. 1.

[h] Loc. cit.

[i] Loc. cit. p. 185.

[k] Loc. cit.

[l] Loc. cit. Tab. XVII. fig. 14.

[m] Loc. cit.

[n] Loc. cit. p. 40. n. VI. adde *Sharpium* loc. cit.

videtur; qui contrarium poterant ex *Bartischio* [o] discere, qui, quamvis aqueas tantum cataractas esse opinaretur, acum tamen non ita voluit demittendam esse, ut post pupillam adpareret. Neque magis velamento lentis rationem habere possunt illi, qui separandam lentem à ligamento ciliari esse dicunt, quod *Brisseau* [p] scripsit; hoc enim, aut potius coronam ciliarem, non lenti, sed velamento ejus adhærere, notissimum est. Parum quoque eidem velamento parcere queunt, qui cataractam jubent à superiori parte, simpliciter deorsum premendo, remove, quod præceptum, præter *Brisseau* [q], *Junckerus* [r], *St. Yves* [s] *Antonius* [t], *de la Faye* [u] & *Duddellus* [v] habet, ex quibus tamen plerique partim lentem scribunt cum velamento suo vix cohærere, partim de hoc, simul cum lente, opaco facto nihil habent.

§. I V.

Qui igitur nullam velamenti lentis rationem habent, eos partim oportet, partim possunt ipsi facile oculum ita lædere, ut, si etiam visus, tamen admodum imperfecte restituatur. Si enim acum ita superiori suffusionis parti admovent, ut velint hanc, deorsum premendo, remove, præterquam quod posteriorem velamenti partem incidant, non possunt non tantam vim processibus ciliaribus æque ac vitrei humoris membranæ inferre, ut partim utriusque laceratio, partim uveæ irritatio consequatur, ex quibus pupillæ constrictio & uveæ inflammatio oritur. Hæc tamen fortassis rarius accidunt. Longe frequentius non posterior tantum, verum etiam cum lente ipsa, anterior velamenti ejus pars acu perforatur, quod nempe facere jubent, qui acum contendunt ita debere versus pupillam dirigi, ut protenus per hanc adpareat. Quod qui faciunt, debent fere, propter cameræ posterioris angustiam, uveam lædere, in eaque ut inflammationem, sic quoque pupillæ constrictionem concitare, quod aliquando Parisiensi oculario *St. Yves*, in femina accidisse, præses vidit, cujus, pluribus mensibus post, adeo constricta pupilla mansit, ut videretur minimæ acus capitulum vix admittere. Deinde sive lentem velint in aqueum, sive in vitreum humorem deprimere, permagnam debent cataractam deprimendi difficultatem sentire, quod suo exemplo potest ipse *Brisseau* [x] comprobare, cujus curatio tum demum successum habebat, ubi

[o] *Ophthalmodul.* p. 98. fig. 13.[p] *Loc. cit.* p. 58. 62. vid. & ibi *Albertus* p. 185. sq.[q] *Ibid.* p. 101. 196.[r] *Loc. cit.*[s] *Loc. cit.* p. 297.[t] *Loc. cit.* p. 178.[u] *Loc. cit.* p. 551. 555.[v] *Loc. cit.* p. 161.[x] *Loc. cit.* p. 101. sqq.

ubi lentem per acum versus posteriora oculi urfit, & hanc adeo ex velamenti vulnere extraxit, quo quasi retenta debuit non tantum in lentem, verum etiam in processus ciliares ac uveam agere. Quod si porro non, aut saltem non ita fiat, ut visus eo lædatur, hoc tamen impediri non potest, ut scilicet per anterioris velamenti partis vulnus, aqueus humor, per illud posterioris partis, vitreus sinum lentis intret, & quæ adeo quasi nova lens fit, ex vitrei atque aquei humoris confusione oriatur. Idque non minorem tantum, verum etiam, quod maximum est, & visum præcipue turbat, inæqualem radiorum lucis refractionem faciet. Quem effectum, ut *Briffeau* [y] ipse habet, ita *Heisterus* [z] fatetur, præter vitreum humorem, aqueum quoque, crystallini sinum implere. Quod si vero solus vitreus impleat, tamen aliud debet ex velamenti perforatione incommodum sequi. Si enim hæc exigua fuerit, vitreus, per vulnusculum illud erumpens, inæqualem velamenti superficiem reddet, & morbum producet illi non absimilem, ratione effectus etiam, qui, in cornea natus, myocephalus nominatur, & de quo supra, (Cap. I. §. XI.) dictum est. Contra ubi velamentum magno vulnere perruptum fuerit, quamvis horum nihil consequatur, tamen reliquiæ velamenti, in aqueo fluctuantes, primum visum turbabunt [a], sensim vero, saltem aliquando, cataractam formabunt, cujus superiore aliquo loco (Cap. I. §. XIII.) exemplum adlegavi. Interdum vero horum omnium nihil fiet, ubi scilicet, solidior facta atque contracta paululum lens, ad primum fere acus, quamvis velamentum lentis obiter perforantis, contactum, ex suo sinu excidit. Possêt tamen & tum aliquis metuere, ne ex eo velamenti vulnere cicatrix nascatur, quæ illis simillima, quæ in cornea oriuntur, aciem eodem modo vitiare debeat [b]. Hujus morbi nullum e- quidem exemplum novi, atque etiam propter id, quod scimus in a- tarum membranarum vulneribus contingere, dubitari potest, an oræ vul- neris, velamento inficci, unquam concrefcere queant.

§. V.

Nunc vero ad ea mala transeam, quæ illam curationem consequuntur, in qua medentes volunt velamentum ipsum cum lente tollere. Dum vero velamentum nomino, non nisi partem ejus anteriorem intelligo, quam *Briff-
seau*

[y] Ibid. p. 198.

[z] Apolog. p. 268. *Chefeldenus* simpliciter dicit lentem novam fieri per aqueum. Anat. p. 298. Edit. VI. & modo per aqueum modo per vitreum fieri, videtur *Morandus* velle Hist. de l'Ac. an. 1722. p. 23. sq. & de la *Faye* loc. cit.[a] Vid. *David* Merc. de France Juill. 1749. p. 216.[b] Talem cicatricem metuit *Morandus* loc. cit. p. 24.

seau [a], *St. Yves* [b], *David* [c] alique partim aperte, partim tacite jubent, simul cum lente, deprimere. Hoc enim velle existimandi sunt, qui lentem dicunt à fibris vel potius processibus ciliaribus separandam esse, ut qui non lenti, sed velamento lentis adhærent; quod cum solum videretur medentes ab illa opinione dimovere posse, novam potius fingendi quædam occasionem dedit. Itaque lente crystallina opaca facta, quod fieri propter nutrimenti defectum opinabantur, processus etiam ciliares existimabant, per quos scilicet alimentum lenti suppeditetur, sensim sicari ac mori, secedereque à lentis velamento oportere [d]; quod inter maturitatis cataractæ requisita sic referunt, ut nihil de notis addant, per quas ficta illa processuum ciliarium siccatio dignosci queat. Neque ex omnibus dissectoribus, qui in mortuis corporibus cataractas inquisiverunt, vel unus est, qui processus ciliares scribat, minus, quam in sanis oculis, firmiter velamento lentis adhærere. Ut vero fatis laxè adhæreant, tamen hoc ad velamenti lentis depressionem facilem propterea parum faciet, quia vitrei membranæ continuatio est, à qua quomodo possit, per processuum ciliarium siccationem, secedere, à nullo medentium declaratum invenio. Quare ut in cataracta adfectis oculis non alium hujus velamenti, quam in sanis, cum vicinis partibus, nexum esse ponam, quid certius ex nisi velamentum cum lente deprimendi consequetur, quam vitrei membranæ à processibus ciliaribus, atque à choroidea adeo separatio vel quoque laceratio? Quid frequentius, quam vasculorum, per eosdem processuum decurrentium, disruptio? Quam uvæ irritatio, ac pupillæ constrictio? Per quæ omnia supervacaneum esse existimo declarare, quantum acies oculorum vitari debeat. Est enim velamenti hujus cum vitrei membrana, atque ciliaribus processibus tam arctus nexus, ut in Anatome separari ab his, nisi forfice, nullo modo possit, sique aliter tentes, vitrei membrana semper laceretur.

§. V I.

Supereft, ut de illis incommodis dicam, quæ ex lentis, in aquei posteriori camera, depressione proveniunt. Eamque præcipiunt *Antonius* [a], *St. Yves* [b], *Albertus* [c] apud *Briffseau*, & *Rohergus* [d] plane facere

[a] Loc. cit. p. 57. 58. 62. & innumeris aliis in locis.

[b] Loc. cit. p. 245. 292.

[c] Loc. cit.

[d] Hæc adeo *Briffseau* sententia fuit loc. cit. p. 188. sq. & *St. Yves* p. 292.

[a] Loc. cit. p. 127. 130. 178.

[b] Loc. cit. p. 246. 297.

[c] Loc. cit. p. 186.

[d] Dissertat. de Cataract. p. 23. Upsal.

facere, alii, ut *Junckerus* [e], *Heisterus* [f], *Sharpius* [g] videntur præcipere, dum jubent lentem infra pupillæ regionem, aut infra vitreum deprimere, ut *Brisseau* ubique docet, alii denique, & medentium plerique, re ipsa faciunt, quod ex eo potest intelligi, de quo plura apud auctores exempla habentur [h], lentem, per acum depressam, fuisse, post mortem, in camera aquei posteriore, atque ex parte sub vitreo inventam. Hunc igitur curandi modum plurima maximaque mala consequuntur. Inter quæ ut velamenti lacerationem non referam, quam tamen necesse est fieri, primum quidem hoc accidit, ut vel lens tota non abscondatur, vel quoque abscondita, brevi tamen, levi stimulo accedente, iterum ad pupillam ascendant. [i] Illud autem semper deberet accidere, nisi lens altius depressa, sub vitreo humore, & inter hunc atque choroidæam, aut retinam, ita absconderetur, ut a *Petito* figuris expressum est. [k] Tanta enim cameræ posterioris angustia est, ut ne quidem tota lentem continere possit, quanto minus inferiore tantum loco continebit [l]? Quare si aliquis metu, ne uveam lædat, lenti depressæ acum leviter imprimat, facile admodum debet accidere, ut lens se ex parte post pupillam ostendat, radiosque lucis intercipiat, vel ut infra vitreum tantillum depressa, partim uveæ motu, partim vitrei & tunicarum oculi elatere, cogatur iterum adscendere, seque pupillæ opponere, quod redire medentem, ad curationem per acum cogit. Et hoc quidem non unicum neque gravissimum malum est. Gravius enim id est, quod lens facit, ubi iterum adscendit, per pupillam in cameram anteriorem transiens, aut, quod majus est, pupillæ ipsi inhærens; Quo ut fere intolerabiles dolores, & continua irritatione, semper magis crescentem inflammationem facit, ita cogit tandem corneam incidere, perque id vulnus lentem protrahere [m]. Hoc vero non solum difficulter fit, verum etiam corneam per cicatricem obscurat. Lens igitur altius videtur infra humorem vitreum deprimenda esse. Quem locum

[e] Loc. cit.

[f] *Instit. chir.* Tom. I. p. 607.

[g] Loc. cit. p. 310.

[h] Tale exemplum est, quod habet *Brisseau* loc. cit. p. 39. duo, quæ habet *Antonius* loc. cit. p. 127. 130. *Obf.* IV. & V. duo *Santorini* loc. cit. §. V. unum *Morandi* apud *S. Yves* *Reponse a une lettre critique* adi. *Tr. des malad. des yeux* p. 17. & pertinent huc exempla cataractarum, quæ ubi depressæ fuerunt, per pupillam transferunt, atque etiam ex parte per corneæ vulnus extractæ, de quibus vide *Brisseau* p. 152 *Petitum* *Chirurgum* apud *Brisseau* p. 165 sqq. *S. Yves* p. 304 sq. & *Mery* in *Mem. de l'Acad. R. des Sc. A.* 1707. p. 660. *Obf.* III.[i] *Conf.* *Antonius* p. 119 sq. 130 p. 201. 202. 205. 211. *Brisseau* p. 39.[k] *Mem. de l'Ac. R. des Sc. A.* 1725. Tab. I Fig. 4[l] Hanc objectionem novæ de suffusionis natura sententiæ patronis jam olim fecit *De laHire* *hist. de l'Acad. R. des Sc. A.* 1706. p. 18.[m] *Conf.* *S. Yves* p. 304 sq. *Mery* *Mem. de l'Acad. R. des Sc. A.* 1707. p. 656. sq. & p. 660. *Brisseau* p. 152. 165. sq. *Duddellus* p. 178. 189. 193.

cum si quis cum sede cataractæ compararet, debet protinus difficultatem perspicere, quæ cum hac deprimendi ratione necessario conjuncta sit, & de qua ipsi medentes frequenter conqueruntur [n]. Præterea manifestum est, ut lens infra vitreum abscondatur, debere ibi processus ciliares a vitrei membrana solvi, ac lacerari, quod sine uveæ pressione irritationeque fieri non potest, tum vero retinam quoque, ad processus usque ciliares pertinentem, non parum vexari [o]. Neque vero in quem locum deprimatur lens, eo tantum ciliarium processuum læsio sit, verum etiam in opposito debet, & potest facile in toto ambitu, eorundem processuum a vitrei membrana separatio, fieri [p]. Oportet etiam maxime tum fieri, ubi quis medentium præcepta secutus, secundum quæ acus superiori cataractæ parti admovenda est, hoc tantum loco velamenti anteriorem partem incidat. Neque poterunt processus ciliares lacerando a vitreo separari, quin sanguinis quædam, ex ruptis vasculis, in aqueum effusio fiat [q], quæ etsi per se periculosa non est, est tamen, quatenus aqueum turbando impedit, quo minus evitari uveæ læsio possit, & lens infra vitreum deprimi. Præter hæc si cortex lentis iusto mollior est, annon abradi ab eo facile aliquid potest, quod velamento, maxime disrupto, inhærens in sede lentis maculam quamdam obscuram apparere faciat [r]? Tandem vero, quo sæpius debet, quoque fortius ad lentem recondendam, acus imprimi, eo magis, cellulis disruptis, solvi vitreum humorem oportet, quo pariter atque quod solutus cum aqueo confunditur, minus porro ad frangendos lucis radios, colligendosque in unum aliquod punctum aptus fit [s], nisi fortassis etiam, ejusdem circulatione, propter cellulas disruptas, turbata, sensim aliquid de pelluciditate sua amittit.

CAPUT III.

Optima suffusionem per acum curandi ratione.

§. I.

Suffusionis igitur per medicamenta curatio fere nulla est. Neque licet etiam semper ita per acum tollere, ut visus perfecte restituatur. Quod cum

[n] Vid. *Antonius* loc. cit. p. 147.[o] An hinc fortassis retinae mutatio, de qua *Morandus* apud *St. Yves* Reponse à une lettre critique p. 17. & *Hist. de l'Acad. R. des Sc. A.* 1722. p. 24.[p] Vid. *Antonius* *Obs.* IV. & V. p. 127. 178. *Brisseau* p. 101 sqq. 186 sqq.[q] Hoc accidit *Brisseau* p. 103. *Conf. Antonius* p. 194. 211. & *St. Yves* p. 308 sq.[r] Vid. *Daviel* *Merc. de France* Juill. 1749. p. 216. Quod hic Chirurgus dicit metuendum esse, ne fiat, velamento relicto, id debet longe frequentius accidere, hoc lacerato.[s] Vid. *Brisseau* p. 197.